

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli förvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő:

FEKETE LÁSZLÓ DR.

budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II., Margit-körút 5/a. Tel. Aut. 517—16.

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekkszámhája : 41.951.

Megjegyzések az 1930. évi XXXIV. t. c. 21. 56. 132 és 139. §-aihoz.

Az 1930: XXXIV. t. c. 1931. január 1-én életbelép. — Végrehajtási utasítás hiányában a közjegyzőket közelebb-ről érintő szakaszait kívánom röviden és nagy általános-ságban ismertetni a következőkben.

A kir. közjegyzőnek van sajátlagos vagyis *önálló* hatásköre és van *átruházott* hatásköre.

Sajátlagos vagyis önálló hatáskörébe tartoznak: a felek megbízásai, melyek általában az összes jogügyleteket és tanusítványokat felölelik.

Átruházott hatáskörébe tartoznak: a bíróságok és hatóságok megbízásai (hagyatéki ügyek, bírói, gyámhatósági megbízások).

Az 1930. évi XXXIV. t. c. 56. §-ában írt tanusítvány kiállítása, — mely a házassági perekben „az elhagyásra és az elhagyás tartamára vonatkozó adatokat és bizonyítékokat“ fogja tartalmazni; — továbbá a 132. §-ában írt rendelkezés, mely szerint váltóóvások felvételénél „főnökének vagyoni felelőssége mellett a közjegyzőt közjegyzőhelyettes vagy közjegyzőjelölt helyettesítheti,“ végül a 139.

Körössy Bertalan dr. Megjegyzések az 1930. évi XXXIV. t.-c. 21. 56. 132. és 139. §-aihoz.

Anlalffy Zsirus Aladár dr. Az 1930. évi XXXIV. t.-c. a törvénykezés egyszerűsítéséről.

osgyáni Rónay Károly dr. A magyar közjegyzőség megalkotása és fejlődése. (Folytatás.)

Közlemények.

Halálozások.

Helyettesi kirendelés.

Kinevezés.

Polgári jogsegély Jugoszláviával.

Reflexio.

A Jogi Hírlap Hiteljogi Döntvénytára.

Házassági jogi szemle.

Az „alkalmazottak külön adója“.

Kihirdetett törvények.

Rendeletek.

Judicatura.

§-ban említett 1925: VIII. t. c. 47. §-a, mely szerint „*ha valakinek abból a célból, hogy akár ő maga, akár más személy külföldön valamely jogát érvényesítse vagy megóvja, vagy valamely jogi kedvezményt szerezzen, esküt vagy eskü helyett ünnepélyes fogadást kell letennie, az ilyen perenkivüli esküt (fogadást) a járásbíró előtt teheti le,*“ — oda módosul, hogy a fentjelölt esküt (fogadalmat) ezentúl a kir. közjegyző előtt kell letenni: — *valamennyi mint közhitelű ténytanúsítás a kir. közjegyző sajátlagos vagyis önálló hatáskörébe fog tartozni.*

Ellenben az 1930. évi XXXIV. t. c. 21. §-ában foglalt azon rendelkezés teljesítése, mely szerint „*ha a bíróság előleges bizonyítás felvételét rendeli el, annak fogamatosságát kir. közjegyzőre bízhatja,*“ a kir. közjegyző átruházott vagyis bírói megbízotti hatáskörébe tartozik.

Ezek a megkülönböztetések lesznek döntők a közjegyző eljárására a fentírt esetekben, illetve új hatáskörében abban a vonatkozásban, hogy minő alakszerűségek megtartása mellett ki és mikor lesz jogosított a fentjelölt cselekmények elvégzésére.

Véleményem szerint:

1. *a házassági perekben úgy kell eljárnia a közjegyzőnek vagy helyettesének, amint az általában a ténytanúsításokra nézve az 1874. évi XXXV. t. c. VIII-ik fejezetében előszabva van, vagyis előbb jegyzőkönyvet vesz fel, abba a fennforgó esethez minden szükséges adatot, bizonyítékot befoglal, a fél által megnevezett tanukat az előleges bizonyítás felvétel szabályai szerint kihallgatja, megesketi és az egész jegyzőkönyvről a közjegyzői törvény értelmében tanusítványt szolgáltat ki;*

2. *a váltóóvást akként veszi fel a jelölt — kamarai bejegyzésére és főnökétől nyert helyettesítési megbízatására hivatkozással, valamint főnöke nevének feltüntetése mellett — mint a helyettes és főnöke hivatalos pecsétjének alkalmazása mellett egyedül ő írja alá az óváslevelet. A törvény intenciója szerint a jelölt ezen működése főnökével vagy a helyetttel egyidejűleges is lehet;*

3. *a perenkivüli eskü vagy fogadalom (affidavit) kivételénél a 28.200/1925. I. M. számú rendelet értelmében, — mely az eljárást a bíróságokra nézve részletesen szabályozta — akképen jár el a közjegyző, mint általában a közjegyzői ténytanúsításoknál; különösen pedig: kikérdezi a felet, hogy milyen célra van szükség a perenkivüli esküre, azután kikérdezi személyi adataira nézve, (1911. I. t. c. 306. §.) nyilatkozatát jegyzőkönyvbe veszi, ezt fel*

olvassa és a fenthivatkozott rendeletben foglalt eskü vagy fogadalom letételére felhívja s az eskü vagy fogadalom szövegét szó szerint a jegyzőkönyvbe veszi; a jegyzőkönyvet a fél és közjegyző is aláírja, utóbbi hivatalos pecsétjével ellátja.

Az eskü (fogadás) letételére egyebekben az 1911: I. t. c. 298. 305, 309, 311. §-át és 312. §-ának 1. és 2. pontját megfelelően kell alkalmazni.

Mindezek megtörténte után az egész jegyzőkönyvről a közjegyzői törvény és ügyvitel szerint *tanusítványt* szolgáltat ki.

A fenti miniszteri rendelet megemlékezik azon esetről is, amiképpen a fél kész írásbeli nyilatkozatot hoz magával és az abban foglaltakra kíván esküt vagy fogadalmat tenni. Ilyen esetben is jegyzőkönyvet kell felvenni az egész eljárásról és a fél által hozott kész nyilatkozatot egész terjedelmében jegyzőkönyvbe kell foglalni, vagy hiteles másolatban a jegyzőkönyvhöz fűzni, a féltől hozott kész nyilatkozatot pedig vissza kell adni a félnek az eskü letételét tanusító záradékkal, közjegyzői aláírással, hivatalos pecséttel ellátva;

4. végül pedig az *előleges bizonyítás felvételénél*, — mely *tanúkihallgatás*, vagy *szakértői szemle* lehet — a közjegyző az ide vonatkozó törvény rendelkezései és a bírói ügyviteli szabályok vagy rendeletek szerint (1911: I. t. c. Pp. VIII—XIV. fejezetei stb.) jár el *mint bírói megbízott* (úgy pl. mint az ingatlan árveréseknél) *jegyzőkönyv felvétele mellett*, mely felölel minden tényt és *ezt a jegyzőkönyvet* az érdekeltek által aláírva, valamint a közjegyző saját aláírásával és hivatalos pecsétjével ellátva jelentéstétellel, díj-felszámítással együtt *beterjeszti a megbízó bírósághoz.*

Az 1. 3. 4. alatti esetekben csak a kir. közjegyző, vagy helyettesítés esetén helyettese járhat el — tekintettel az ügyek fontosságára és különösen az eskü kivételére; — míg a 2. pont alatti óvás felvételénél most már a törvény rendelkezése szerint a jelölt is önállóan működhetik.

Ezek volnának röviden és általánosságban azok a körvonalak, melyeket az idézett új törvénnyel kapcsolatban a közjegyzőkre nézve megjelölhettem addig is, míg majd a vonatkozó minták bővebb útbaigazítást nyújthatnak és egyöntetű eljárást eredményezhetnek.

Dr. Kőrössy Bertalan
budapesti kir. közjegyző.

Az 1930. évi XXXIV t. c a törvénykezelés egyszerűsítéséről

Irta: *dr. Antalfy Zsiros Aladár* kir. közjegyző helyettes.

Az 1930. évi XXXIV. t.-c. a törvénykezés egyszerűsítésére vonatkozó szabályokat foglalja magában. — A 49.000/1930. I. M. rendelet pedig annak végrehajtási utasítását. Ez a törvény 1931. évi január hó 1. napján lépett életbe.

E szabályok legnagyobb része a polgári perrendtartás egyes rendelkezéseinek pótlásáról illetve kiegészítéséről és megváltoztatásáról szól és ebben a keretben állapít meg új intézkedéseket, amelyek egy része a kir. közjegyzők hatásköre tekintetében is intézkedik. Miután a Pp. általános érvényű intézkedései tekintetében is módosítást foglal magában az új törvény, ezért a közjegyzői ügyködést nem érintő ezen általános rendelkezéseket is nagy vonásokban ismertetni kívánom. Ezek a rendelkezések a következők:

Azok az ügyek, amelyek a községi bíróság hatáskörébe vannak utalva, járásbíróság elé nem vihetők. (2. §.)

Osztályperekben és örökösödési jogot tárgyzó perekben a keresettel érvényesített jognak értéke irányadó a per tárgya értékének megállapításánál és nem a felosztandó vagyon, illetve a hagyaték értéke. (4. §.)

Gyakorló orvosok díjaik iránt pert annak a helynek bírósága előtt is megindíthatják, ahol az orvos rendelőhelyisége a kezelés idejében volt. (5. §.) (A közjegyző díjai tekintetében intézkedő 60.600/1926. I. M. rendelet 35. és 44. §§-ai, — ha nem is egészen szabatosan és minden esetre vonatkoztatva — a közjegyző díjai tekintetében a székhelyének bírósága illetékességét már megállapították.)

A törvény 6. és 7. §§-ai a bírósági személyek kizárásáról intézkedik.

A törvény 8. és 9. §§-a a szegénységi jogon való perlekedés tekintetében foglal el egészen új álláspontot. A szegényjogon való perlekedés túltengésének megakadályozására irányuló rendelkezése a törvénynek az, hogy a szegénységi jogon indított per alperese a per folyama alatt annak jogerős befejezéséig fel van mentve a bélyegeken vagy készpénzben lerovandó illeték lerovása alól.

A R. 4. §-a értelmében ez az intézkedés a folyamatban lévő perekre is vonatkozik.

Egy további rendelkezése a törvénynek, hogy a bíróság megítélése szerint a szegénységi jogot kérő fél, a perköltség egy részének fedezésére kötelezhető, s hogy a bíróság az újabban pert indító perlekedése rosszhiszeműségét is vizsgálhatja akkor, ha a szegényjogon perlő fél három éven belül szegényjogon pert folytatott s az ellene megítélt perköltségeket nem fizette meg.

A törvény 10—23. §-ig terjedő része az első folyamodású bíróságok előtti eljárás egyszerűsítésére vonatkozik. Ebben kimondja, hogy a törvényszéki eljárásban a perfelvételi határnapon is lehet érdemleges tárgyalást tartani. A peres feleknek jogukban van a rendes törvénynapon ügyük tárgyalása végett a járásbíróság előtt is megjelenni, habár — az ügy egyébként a törvényszék hatáskörébe van utalva, — továbbá oly járásbíróság előtt is, amely egyébként illetékességgel nem bír.

A törvény 12. §-a a pergátló kifogások ügyébeni eljárás egyszerűsítését tárgyalja, míg a

13., 14. és 15. §§ az előkészítő iratról tartalmaz új rendelkezéseket.

A törvény 16. §-a kimondja, hogy a megidézett tanu vagy szakértő jelenléte esetén a bíróság a tárgyalást el nem halaszthatja, s ha a tárgyaló bíró a tárgyaláson meg nem jelenik, a tanukat más bírósági személynek kell kihallgatni.

A 17., 18., 19. és 20. §§ a tanuk és szakértők meghallgatásáról intézkedik.

A közjegyzőket érintő rendelkezést tartalmaz a törvény 21. §-a, mely a Pp. 384. §-át a következő rendelkezéssel egészíti ki:

ha a bíróság előleges bizonyítás felvételét rendeli el, annak fogantatását kir. közjegyzőre bízhatja, ebben az esetben a bizonyítás felvétel határnapjáról a tanukat, szakértőket és az ügygondnokot a kir. közjegyző értesíti.

Az előleges bizonyítás miként való lefolytatása tekintetében sem a törvény, sem a végrehajtási utasítás különös szabályokat nem tartalmaz, ennél fogva e tekintetben a Pp. XIV. fejezetében foglaltak az irányadók.

Ha a fél szegényjogon való perlését a bíróság megállapítja, a kir. közjegyző díjainak fizetése alól „egyelőre“ fel van mentve. Hogy ez az „egyelőre“ meddig tart, sem a törvényben sem a rendeletben meghatározva nincsen. Bizonyára addig, ameddig az elő-

leges bizonyítás után indított per során a perköltség viselés és így az előleges bizonyítás költségei tekintetében a bíróság nem határoz. (Pp. 386. §.) E kérdést ezen ismertetésem végén részletesebben fogom tárgyalni.

A törvény 22. és 23. §§-a az ítélet indokolása és a bírói egyezségekre vonatkozik.

A törvény 24—36. §§-a a felebbezési eljárás során tett egyszerűsítésekre vonatkozik, ebben egyedül kiemelendők azt tartom, hogy a felperes nem élhet fellebbezéssel, ha az ítélettel elutasított követelésnek vagy követelésrésznek, — alperes pedig nem élhet fellebbezéssel, ha a megítélt követelésnek vagy követelésrésznek értéke, vagyis a fellebbezési érték nem haladja meg a fellebbezés kizárására irányadó értékhatárt.

A törvény 37—44. §§-a a felülvizsgálat, a 41. § a felfolyamodás, a 46., 48. §§ pedig a perújításról szól.

A 49—52. §§ a fizetési meghagyási eljárásra vonatkozik.

A törvény 49. §-a kimondja, hogy ha a követelés készpénzfizetésre irányul és 400 pengőt meg nem halad, *csak* fizetési meghagyás útján érvényesíthető és az ily ügyekben beadott keresetlevelet is fizetési meghagyásnak tekinti a bíróság.

A fizetési meghagyás csak az illetékes járásbíróság területén bocsátható ki, vagy ha több járásbíróság van ugyanazon székhelyen, úgy a székhely területén, ha az más járásbírósághoz is tartozik.

Ki van véve a fizetési meghagyásos eljárás alól a váltón, csekken kereskedelmi utalvány vagy kötelezőjegyen alapuló követelés tekintetében az eljárás, ha az meghagyásos eljárás útján érvényesíttetik, — míg ha ez nem meghagyásos eljárás útján érvényesíttetik, úgy 400 pengőt meg nem haladó összegben, ez ügyekben is, fizetési meghagyásos eljárásnak van helye.

A fizetési meghagyás kibocsátására irányuló kérelmet három példányban kell beadni és ha több adós van, annyi további példányt kell beadni, hogy mindegyik adósnak egy-egy és a hitelezőnek egy-egy példány jusson. A kérvény minden egyes példányához mellékelni kell a kiadmány tervezetének egy-egy példányát is, amelyhez hivatalos űrlapot kell használni.

Az ellentmondást, ahol az ügyvédi képviselő kötelező, 1000 P. perértékig, ügyvédi ellenjegyzéssel ellátva kell beadni.

Az ügyvédi ellenjegyzéssel beadott ellentmondás minden olyan tényállást, bizonyítékot és kérelmet köteles közölni, ami a szóbeli

tárgyaláson fog előterjesztetni. A R. 12. §-a értelmében a fizetési meghagyás kézbesítésekor, ezt a féllel minden esetben, még akkor is közölni tartozik a kézbesítő, ha a fél írni és olvasni tud.

A törvény 54—57. §§-a a házassági perekben folytatandó eljárást tárgyalja. Az 54. § kimondja, hogy a meghatalmazáson az aláírásnak vagy kézjegynek bíróilag vagy közjegyzőileg kell hitelesítve lennie. Az aláírás hitelesítés közjegyzői jogosítványa mind szűkebb térre szorul, minduntalan kivételt alkotnak az újabban hozott törvények. Így a most említett szakasz szerint is, ha valamelyik házaspár a közjegyző vagy járásbíróság székhelyén kívül lakik, aláírását vagy kézjegyét a községi elüljáróság is hitelesítheti, általában pedig bárhol lakó házaspár az aláírását a házaspár belátása szerint vagy a bíróságnál, vagy a közjegyzőnél hitelesítheti. Magyarország határain kívül kiállított meghatalmazáson az aláírásnak vagy kézjegynek magyar külképviseleti hatóság hitelesítésével kell ellátva lennie.

Új rendelkezés a törvényben, hogy a házasságot megtámadó, a bontó és válóperekben a bíróság székhelyén lakó ügyvédek közül a bíróság házasságvédőt rendel ki, aki a házasság fenntartása érdekében tényeket és bizonyítékokat nyomozni és előterjesztani van jogosítva. A házasságvédő költségeit a pervesztő fél köteles fizetni és ezeket felperes előlegezni köteles.

A közjegyzői gyakorlatban új és meglehetősen munkát adó határozata a törvénynek az, amely szerint a házassági törvény 77. § a. pontja alapján indítandó bontó pereket megelőző eljárásban beadandó visszahívási kérelemhez, az elhagyás tartamára vonatkozó adatot és bizonyítékokat tartalmazó oly tanusítványt kell bemutatni, amit kir. közjegyző állít ki. A kir. közjegyző a tanusítvány kiállítása végett a fél által megnevezett tanút az előleges bizonyítás felvétel szabályai szerint hallgatja ki és esketi meg. A törvény 56. §-a foglalkozik e kérdéssel. A költségek tekintetében ugyanaz áll, mint az előleges bizonyításnál. A szegénységi jogot igazoló a házassági per befejezéséig a közjegyző díjának fizetése alól egyelőre fel van mentve.

Ugyanakkor a kérelmezőnek azt is igazolnia kell, hogy a különélés ideje alatt a házasságból gyermek nem származott. Miután a törvény ennek igazolását nem utasította a közjegyző hatáskörébe, ennek megállapítása nézetem szerint nem tanusítható.

A T. 57. §-a szerint házassági perekben a tárgyalás és határozatok kihirdetése nem nyilvános.

A törvény 58—90. §§-ai intézkednek a végrehajtási eljárás módosításáról.

A végrehajtás elrendelését négy példányban kell kérni. Több végrehajtást szenvedő ellen vagy több helyen foganatosítandó végrehajtásnál annyi példányban kell a kérvényt beadni, hogy minden végrehajtást szenvedőnek és minden megkeresett hatóságnak illetve minden kiküldöttnek külön példány jusson.

A kérvényt olyan formában kell kiállítani, hogy arra a végrehajtást elrendelő végzést folytatólag rá lehessen vezetni. A kérvény első példányát az eredeti végrehajtható közokirattal kell felszerelni. Ez úgy a kielégítési, mint a biztosítási végrehajtásra vonatkozik (P 59. és R. 15.). A végrehajthatónak a kérvény másodpéldányát kell kiadni. (P. 61.)

Egészen új rendelkezése a törvénynek a végrehajtható kiadmányok kiállítása. A belföldi mulasztási ítélet, bírói egyezség, vagy fizetési meghagyás alapján kielégítési végrehajtás céljából nem a végrehajtásnak végzés útján való elrendelését, hanem végrehajtható kiadmányok kiállítását kell kérni. E kérelmet nem a főljástromirodába kell beadni, mert az a főljástromba nem lesz bevezetendő, hanem közvetlenül a P. irodába. (R. 17.) A kiadmány iránti kérelem előterjesztésénél be kell mutatni a bemutató által is elkészíthető mulasztási ítélet, egyezség vagy meghagyás annyi példányát, ahány végrehajtható kiadmányt kíván a kérelmező. E kiadmányok külön kérvény nélkül is bemutatathatók. A bélyegilletéket valamennyi példány után az első példányon kell leróni. A kiadmány első példányának külzetére rá kell írni a végrehajthatónak vagy képviselőjének lakáscímét. (R. 16.)

Ugyane törvényszakas megállapítja azon eseteket, amelyek fennforgása esetén kiadmány kiállítását kérni nem lehet, hanem a végrehajtásnak végzéssel való elrendelését lehet csupán kérni.

A kiadmányra a következő záradékot vezeti a bíróság: „Ez az ítélet jogerős és ennek alapján kielégítési végrehajtásnak van helye.“ (T. 63. §.) Az első példányra reá kell vezetni, hogy hány kiadmány adatott ki. (R. 8.) A költséget felszámítás nélkül is meg kell állapítani.

Új rendelkezése a törvénynek (63. §.) még az is, hogy végrehajtásnak ingatlanra foganatosítása végrehajtható kiadmány alapján nem bírósági megkeresésre, hanem a végrehajtható kérelmére történik. Ebben az esetben a telekkönyvi hatósághoz intézett kérvényhez két kiadmány csatolandó.

Az ügyvédi és közjegyzői kamarák tartozási kimutatása alapján a végrehajtó a végrehajtást bírói intézkedés nélkül foganatosítja. (T. 64.)

Új rendelkezése továbbá a törvénynek (65. §.) az is, hogy 25 pengőt meg nem haladó követelések tekintetében ingókra a végrehajtást a községi elüljáróság foganatosítja, a közadók behajtásának szabályai szerint. A végrehajtható kérelmére bírói kiküldöttet is kell kirendelni, de ez esetben a végrehajtást szenvedőt csak a bélyegköltség terhelheti. A követelés járuléka csak akkor vehető figyelembe, ha az magában is 25 pengőt meghalad. (R. 19.)

Új rendelkezése a törvénynek (66. §.), hogy közkönyvtárba vagy közgyűjteménybe tartozó könyvet, képet, műtárgyat, metszetet, fényképet, nyomtatot vagy egyéb tárgyat, ha az a gyűjtemény bélyegzőjével vagy más jellel el van látva, lefoglalni nem lehet, sőt az esetben ha valaki ezeket árverésen megvenné, az árverési vevő arra jóhiszeműsége esetében sem szerez tulajdont. Ezeket tehát sem lefoglalni, sem árverés alá bocsátani nem lehet. (75.)

Teljesen új intézkedése a törvénynek, hogy olyan terményt, melynek piaci vagy tőzsdei ára van, a végrehajtást szenvedőnek jogában áll készpénzért, ha egyedüli végrehajtható van, annak közbenjöttével vagy a bírói kiküldött közbenjöttével, vagy az elsőfokú rendőrhatalóság és illeve a községi elüljáróság közbenjöttével szabadkézből — tehát nem nyilvános árverésen — eladni, de csak az esetben, ha az eladási ár a piaci vagy a tőzsdei ár 9/10-ed részénél nem kevesebb. A rendőrhatalóság vagy községi elüljáróság a befolyt összeget a kiküldöttökhöz juttatja.

Új rendelkezése a törvénynek, hogy az ingatlan árverési vevője, ha az árverési vételárból neki is van követelése és arra a vételár összegében fedezet is van, a követelésnek megfelelő összeget befizetni nem köteles. (83. §)

A közjegyzői okirat alapján közvetlen kielégítési eljárásra vonatkozik a T. 86. §-a. „Az 1874. évi XXXV. t.-c. 112. §-a a következő bekezdéssel bővül:

Abban az esetben, ha közjegyzői okirat alapján csak a perre illetékes járásbíróóság területén lévő telekkönyvezett ingatlanra vagy telekkönyvbe bejegyzett jogra kérnek végrehajtást: a végrehajtási kérvényt a kir. járásbíróósághoz, mint telekkönyvi hatósághoz kell intézni és ez határoz a végrehajtás elrendelése tárgyában. Az ilyen végrehajtásnak megszüntetése, korlátozása vagy felfüggesztése iránti pert annál a járásbíróóságnál kell megindítani és folytatólagos

végrehajtást vagy más ingatlanra végrehajtást annál a járásbiróságnál kell kérni, amelynek telekkönyvi hatósága a végrehajtást elrendelte.“

A T. 88. §-a megállapítja, hogy a bírósági végrehajtó a végrehajtási cselekményt csak abban az esetben köteles teljesíteni, ha a cselekmény foganatosításáért járó díjat a végrehajtató előlegezte. Ez a rendelkezés nem vonatkozik az árverés foganatosítására, a külföldi megkeresés és szegényjogon folytatott végrehajtásokra. Abban az esetben azonban, ha székhelyén kívül kell a cselekményt teljesíteni, napidíjának és utazási költségeinek előlegezését az utóbbi esetekben is kérheti.

Teljesen új rendelkezése a törvénynek az, hogy jelzálogjogot 25.— pengőt meg nem haladó követelés erejéig telekkönyvbe nem lehet bejegyezni. (91. §) Természetesen nem vonatkozik ez azokra a járulékokra, amelyek az alapkövetelés mellett s avval együtt biztosítandók. Kimondja a törvény azonban, hogy a kir. közjegyző részére a hagyaték leltározása és tárgyalásának díja akár biztosítás, akár kielégítés céljára, bejegyezhető.

Ugyane szakaszban úgy rendelkezik a törvény, hogy a 100 pengőt meg nem haladó követelés erejéig bejegyzett jelzálogjog ranghelyével rendelkezni nem lehet.

Nem lehet rendelkezni a köztartozás biztosítására, továbbá a kielégítési végrehajtás vagy biztosítási végrehajtás során előjegyzett jelzálogjog ranghelyével, csak akkor, ha a tulajdonos az evvel való rendelkezés jogát a fenti jelzálogjogok törlésére vonatkozó beadvánnyal egyidejűleg vagy azt megelőzőleg kérte. Ha a törlést nem a jelzálog tulajdonosa kéri, úgy a fenntartásra irányuló felhívási eljárás mellőzendő. Ugyancsak nem lehet rendelkezni az önállóan bejegyzett perköltség, végrehajtási költség vagy más melléktartozás ranghelyével sem. Ha a fenti esetben a ranghellyel a jelzálog tulajdonosa rendelkezni óhajt s ebbeli kérvénye a törlési kérvényt megelőzően a telekkönyvi hatósághoz beérkezik, a telekkönyvi hatóság a vonatkozó jelzálogjogi bejegyzés mellett színes ironnal egy kört rajzol be a telekkönyvbe, mely az elintézés után áthuzandó.

A telekkönyvi részletek kataszteri tiszta jövedelmét a telekkönyv ezután már nem mutatja ki. (94. §)

A telekkönyvi bejegyzést rendelő végzések kiadmányából az értesítő részt ezután mellőzni fogják. (95. §)

A nehezen áttekinthető telekkönyvi betéteket a törölt és meghaladott tételek kihagyásával hivatalból újra kell szerkeszteni. A régi

betét az irattárban megőrzendő. Ugyan-e szakasz intézkedik arról is, hogy az árverésen elkelt ingatlan telekkönyvi betéte újra szerkesztendő. (96. §)

Következményeiben kellemetlen rendelkezést tartalmaz a 97. §, amely kimondja, hogy ha valamely telekkönyvi bejegyzést ugyanannak a telekkönyvi községnek több telekkönyvi betétében kell foganatosítani, ha az ingatlanok egy telekkönyvi betétben összesíthetők, a kérelmező külön eljárási költséget köteles fizetni, amelyet a R. 33. §-a kétfő pengőben állapít meg. Ha pedig a kérelmező a külön eljárási költséget nem előlegezné, úgy ennek az összegnek kétszeresét köteles megfizetni. Különös ez a rendelkezés azért, mert ez alól a külön eljárási költség fizetése alól mentesül a kérvényező, ha külön telekkönyvezett ingatlanok egyesítését kéri, amikor is a kérelmező tartozik a kérelem mellett a telekkönyvi tulajdonos személyazonosságát és a tulajdonos beleegyezését igazolni. (R. 33. §)

A T. 98. §-a az ingatlanra vonatkozó tulajdonközösség jogügyleti vagyis szerződéssel való megszüntetésének új módját állapítja meg, amelynek részletes szabályait a R. 34. §-a tartalmazza. — Célja a tulajdonközösség megszüntetésének elősegítése, amelyet már a jelzálogtörvény is célul tűzött ki s lényege, hogy a szakértői becslés alapján a hitelező ellenére is megosztja az ingatlant s az egyes részeket terhelő jelzálogos tartozást a megosztott ingatlanra viszi át.

A T. 99. §-a a közös legelőkről rendelkező 1913. évi X. tc.-et módosítja. Ennek végrehajtási utasítását az igazságügyi kormány külön rendeletben fogja kiadni s maga a rendelkezés sem lép életbe 1931. január 1. napján. —

A T. 100. §-a alapján külön rendeletben fogja az igazságügy-miniszter az 1914. január hó elseje előtt a telekkönyvbe bejegyzett tehertételek törlésének szabályait megállapítani.

A törvény III. fejezete a tüntető igazságszolgáltatás egyszerűsítését tartalmazza, amelyre itt helyszűke miatt ki nem térek.

A IV. fejezet vegyes rendelkezéseket tartalmaz, amelyek közül a kir. közjegyzőket a 132. 134. és 139. szakasz érdeklí leginkább.

A 132. § lép a váltótörvény 98. §-a helyébe. E törvény-szakasz szó szerinti szövege a következő:

„A váltótörvény (1876: XXVII. t. c.) 98. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

váltóóvást közjegyző vagy járásbiróság vehet fel.

Közjegyző csak székhelyén, továbbá a székhelyén lévő járásbiróság területén vehet fel óvást. Főnökének vagyoni felelőssége mellett a közjegyzőt közjegyzőhelyettes vagy közjegyzőjelölt helyettesítheti.

Az olyan járásbiróság, amelynek székhelye közjegyzői székhely, óvást csak azokban az esetekben vegyen fel, amelyekben az erre vonatkozó törvények szerint közjegyző helyett eljárhat. Óvást nemcsak a járásbiróság bírója, hanem fogalmazó személyzetének tagja is felvehet.

E törvényszöveg szerint is az olyan közjegyzői székhelyen, amelyen több járásbiróság van, a járásbiróságok mindegyikének egész területén felvehet óvást a székhelyen ügyködő kir. közjegyző, tehát a budapestiek a központi, az I.-III. és a pestvidéki kir. járásbiróságok területén.

A közjegyzőt az óvás felvételénél a helyettes vagy jelölt helyettesítheti minden külön kirendelés nélkül, ami első lépés ahhoz, hogy a közjegyző és helyettese egyszerre ügyködhessenek.

A 134. szakasz egy régi kívánságot honorál. Ez a szakasz ugyanis kiegészíti az 1894. évi XVI. t. c. 75. §-át azzal, hogy ezután a hagyaték átadó végzést jogerőre emelkedése után azonnal át kell tenni a telekkönyvi hatósághoz foganatosítás végett, amely hatóság az öröklési illeték rangsorát a bejegyzésekkel egyidejűleg feljegyzi s ez képezi a majd kiszabandó illeték ranghelyét.

A 139. szakasz az 1925. évi VIII. t. c. 47. §-át akként módosítja, hogy a perenkivüli esküt (fogadalmat) a kir. közjegyző előtt kell letenni. — Az 1925. évi VIII. t. c. végrehajtási utasítása a 28.200/1925. I. M. rendelet, amelynek főbb rendelkezései a következők: A megjelent fél megkérdezendő, mily célra van szüksége a perenkivüli esküre (affidavit), majd felolvassa a fél által írásban átadott nyilatkozatát, vagy ha azt a fél készen nem hozta el, azt jegyzőkönyvbe veszi s mindkét esetben azt felolvassa. — Ezután felhívja a felet arra, hogy nyilatkozatára az esküt vagy fogadalmat (Pp. 310. §) tegye le. Az eskü szövege a következő: „Én N. N. esküszöm a mindenható és mindentudó Istenre, hogy az előttem most felolvasott nyilatkozat tartalma igaz. Isten engem úgy segítjen.“ A fogadalom tartalma a következő: „Becsületemre és lelkiismeretemre fogadom, hogy az előttem most felolvasott nyilatkozat tartalma igaz.“ Az eskü, illetve fogadalom szövege szószerint jegyzőkönyvbe veendő. — A jegyzőkönyvről a félnek hiteles másolatot kell adni. Ha a nyilatkozat kész okiratba volt foglalva, az okiratot

is (tehát a jegyzőkönyvet azért fel kell venni) vissza kell adni a félnek amelyre az eskü letételét tanúsító záradékot rá kell vezetni. — A záradékolt okirat másolatát az iratok között meg kell őrizni.

A rendelet 5. §-a még hozzáteszi, hogy a járásbiróság (ezután a közjegyző) a rendelet szabályaitól eltérhet, ha a fél előadásából valószínűnek látja, hogy ez az eltérés az eskü céljának elérése végett szükséges és ha ez az eltérés hazai tiltó jogszabályba nem ütközik.

Miután sem a törvény, sem annak végrehajtási utasítása a Törvény 139. §-ának három felsoros rendelkezésénél egyebet nem tartalmaz, magának az 1925. VIII. t. c. 47. §-ának s a fent elmondott végrehajtási utasításnak szövegéből kell támaszpontot keresni a közjegyzői eljárásra vonatkozólag. E szerint tehát a megjelent ügyféllel jegyzőkönyv veendő fel, amelyben a Pp. 306. §-ának 1. bekezdése szerint kell fel venni az ügyfél személyi adatait (R. 1. §) a perenkivüli eskü célját és a nyilatkozat szövegét esetleg az átadott nyilatkozat szószerinti szövegét továbbá annak megemléztetését, hogy ügyfelet a közjegyző az eskü szentségére s annak következményeire figyelmeztette, s hogy ügyfél az esküt — fogadalmat letette, — annak szószerinti szövegével — felolvasási záradék kelet, aláírások. Erről ügyfél kap egy hiteles másolatot.

A T. 137. szakasza megváltoztatja az 1912. évi LIV. t. c. 21. §-ának utolsó bekezdését s kimondja, hogy a törvényes kiskorú gyermek elhelyezése és tartása kérdésében a házassági per bírója szükség esetén ideiglenesen határozhat, ha a gyámhatóság még nem határozott s hogy a bontó ítéletben a per bírója szükség esetén e kérdésben akkor is határozhat, ha a gyámhatóság már határozott; — vagyis azokban az esetekben, ha a per során ilyen intézkedést a perben felhozott adatok szükségessé tettek, amelyek a gyámhatóság határozatának megváltoztatását indokolják, ami természetesen nem jelenti azt, hogy a gyámhatóság utána másként ne intézkedhessen.

A 142. § az ügyvédi meghatalmazáson lerovandó jóléti bélyegekről intézkedik. A R. 1. szakasza ennek életbelépését elhalasztotta.

A 146. szakasz a jelzálogjogról szóló törvényt egészíti ki, amennyiben kimondja, hogy azon pénzügyintézetknél, amelyek az adós ingatlanának elárverezése esetén a kikiáltási árat alapszabályuk szerint megállapíthatják, az intézet javára bekebelezett egyetemleges jelzálogjog szétosztása esetén ez az érték lesz irányadó, vagyis az egyes

ingatlanokat az ekként meghatározható értékű jelzálogadósság fogja terhelni, nem pedig a jelzálogjogról szóló törvényben előírt adóalap.

* * *

Említettem már, hogy úgy a törvény, mint a végrehajtási utasítás igen szűken magyarázza egyes intézkedéseit, úgyhogy tág tere nyílik annak, hogy ki hová sorozza majd be teendő intézkedéseit a törvény alkalmazása tekintetében. Én itt természetesen csupán a közjegyzői vonatkozású rendelkezéseket értem. A törvénynek a közjegyzőket különösebben érdeklő 21, 56 és 139. §-ainak rendelkezéseivel a közjegyzői gyakorlat számára az alábbiakban kívánok még részletesebben foglalkozni.

I.

Előleges bizonyítás. (21. §)

Az előleges bizonyítás a polgári perrendtartás tizennegyedik fejezete szerint lesz lefolytatandó s mint birói megbízásból folytatott ténykedés a birói megbízások lajstromába lesz bevezetendő. Az ezen ügyekben felveendő jegyzőkönyv szerkesztésénél a Pp. 385. szakasza alapján különös figyelmet kell fordítani a Pp.-nak a bizonyítás felvételt tárgyzó általános, a tanuk, szakértők és a szemlét tárgyzó különleges szabályaira. A jegyzőkönyv alakisága tekintetében a Pp. 243, 244, 247. §§-ai rendelkezéseit kell szem előtt tartani. Mindenesetre igen terhes, sok és körültekintő munkát igényel majd e birói megbízás.

A díj felszámítás kérdésre itt rendezésre vár, amennyiben a 60.600/1926 I. M. rendelet 33. §-a szerint a jelen rendeletben nem említett egyéb birói vagy hatósági megbízás teljesítésére fordított időre és munkára és a megbízás tárgyának értékére figyelemmel esetről-esetre a megbízó hatóság állapítja meg. Miután pedig arra az esetre vonatkozólag ily megállapítás nem történt, ennél fogva a kir. közjegyző belátása szerint fogja díjait felszámítani a 60.600/1926. I. M. rendelet 3—4. §-ai alapján s azt a bíróság belátása szerint esetről-esetre állapítja meg. Vitatható, hogy ebben az esetben az érték szerint való díj a 3, vagy 4. § alapján számítható-e. Az azonban kétségtelen, hogy az időszerinti díj e ténykedés megfelelő díjazása nem lehet, mivel az előzetes bizonyítással kapcsolatos közjegyzői ténykedés legalább annyi munkával és felelősséggel jár, mint az ingatlan árverések foganatosítása vagy a vételár-felosztás.

Ehhez a díjhoz jár azután az írásdíj, az idézések díja, a jegyzőkönyv bélyege, s általában mindazok a díjak, amelyek a ténykedés után egyébként is járnak. A jegyzőkönyv úgy bélyegezendő, amint azt a törvénykezési eljárásban a 163.600/1926. sz. rendelet előírja.

II.

A különélés tanúsítása. (56. §)

A házassági perhez szükséges tanúsítvány tárgyában (56. §) előadottakhoz meg kell jegyezni a következőket. A törvény egy rövid szakaszban foglalkozik a kérdéssel, a végrehajtási utasítás 13. §-a csupán az életbeléptetés átmeneti intézkedéseit tartalmazza, kimondván, hogy ez csak a törvény életbelépte után indítandó perekben alkalmazandó. Más rendelkezés nincs.

Sem a házassági törvény, sem a polgári perrendtartás nem intézkedett az elhagyásra s az elhagyás tartamára vonatkozó adatok miként való megállapítása tekintetében. A birói gyakorlat a hat hónapi határidő leteltét községi bizonyítvánnyal igazoltatta. E tekintetben tehát nincs kötelező szabály. Szerény nézetem szerint ez a ténytanúsítások sorába osztható be, bár a közjegyzői törvény 96. és 97. szakasza ilyenmű tanúsítvány adását nem ismeri. — Dr. Berzsenyi László könyve e tekintetben csak a törvény szövegének ismertetésére szorítkozik. Bizonyára a végrehajtási utasítást várta, de az nem hozott semmit. Egyéb hiányában az eljárás hasonlatosságánál fogva az 1874. évi XXXV. t. c. 96. és 97. és 103. §-ai szolgálhatnak irányadóul. Ezek alapján s a Pp.-nek a tanúhallgatásra és szakértők meghallgatására vonatkozó rendelkezései alapján a következő jegyzőkönyv szerkesztését találnám megfelelőnek:

Jegyzőkönyv. Elöttem dr. H. K. budapesti kir. közjegyző előtt az alulírott napon és helyen megjelent mint ügyfél Móra János kereskedő budapesti VIII., József-körut 3. szám alatti lakos, kit személyesen ismerek s a következőket adja elő:

Felesége született Nagy Zsófia, kivel a felmutatott 212/1925. számú házassági anyakönyvi kivonat szerint Budapesten a VIII. ker. anyakönyvi hivatalban 1925. évi augusztus hó 15. napján házasságot kötött, — őt 1930. (ezerkilencszázharminc) évi szeptember hó 2. (második) napján elhagyta. Miután feleségét az 1894. évi XXXI. t. c. 77. §-a alapján a házassági életközösség visszaállítására kívánja felhívni, az 1930. évi XXXIV. t. c. 56. §-a alapján arról, hogy felesége a házassági életközösséget a mai napig sem állí-

totta vissza (esetleg: a különélés időtartamáról) tanusítványt kér s e célból kéri az előállított Nagy József és Sáfrány Péter tanúk kihallgatását.

Miután a tanúkat figyelmeztettem az eskü szentségére és a hamis eskü következményeire (Pp. 305. §), azokat egyenkint a másik távollétében a következőkben hallgattam ki.

1. Nagy József — kora, születési és lakhelye családi állapota és foglalkozása (Pp. 306. §), ki személyazonosságát okmányaival igazolta (okmányok) a következőket vallotta: (Az elhagyás tényére, időpontjára, tartamára vonatkozó ténybeli adatok).

Tanu vallomása előtte felolvastatván, azt jóváhagyása jeléül aláírta — aláírás.

Tanu vallomására az esküt (fogadalmat) letette.

2., Tanu

Ezen jegyzőkönyv ügyfél előtt felolvastatván azt helyben hagyása jeléül aláírta.

Móra János s. k.

Budapest, 1930.....

dr. H. K. kir. közjegyző

Ezen jegyzőkönyvről egy 80 filléres bélyeg nyugtával ellátott tanusítványt Móra Jánosnak kiadtam.

Díjszabás: Állandó díj, a 60.600/1926. I. M. 11. § 10. p. időszerinti díj, jegyzőkönyvi bélyeg, írásdíj, tanusítvány bélyege. — Azon kérdésben, hogy e jegyzőkönyv bélyegezendő-e, azt az álláspontot kell elfoglalom, hogy az ellentétben a 97. §-ban írt jegyzőkönyvvel bélyegezendő még pedig a polgári perenkivüli eljárásban előírt bélyegezési szabályok szerint, vagyis 163.600/1926. P. M. mert abban perenkivüli birói eljárás folyik.*

III.

A perenkivüli eskü. (139. §.)

A törvény 139. §-a tekintetében utalok az előbb már előadottakra, amely szerint az ügyfél a nyilatkozatot nem hozza készen, ez esetben a közjegyző a nyilatkozatot a fél bemondása alapján jegyzőkönyvbe veszi. A jegyzőkönyv alakításait a 24.800/1925. számú rendelet elég kimerítően szabályozza, úgy hogy erre vonatkozólag jegyzőkönyvi minta egybeállítása feleslegesnek látszik. Abban az esetben pedig, ha a fél kész okiratot hoz, ez nézetem szerint a felvett jegyzőkönyv alapján a következő tanusítvánnyal volna ellátandó:

* Nézetünk szerint a tanusítvány is, a jzkv. is 1.60—1.60 P. illeték alá esik. Amaz az általános szabálynál fogva, emez mert nem perenkivüli birói eljárásról legfeljebb azt megelőző cselekményről van szó, másrészt e jzkv. nem élvezzi az ill. díjj. 65. §. e) p.-jában nyújtott bélyegmentességi kedvezményt.
Szerk.

„Hivatkozással a /193. . ügyszámú jegyzőkönyvemre tanusítom, hogy Kalmár János, aki Módoson 1881. évi március hó 21. napján született, nős, kereskedő budapesti II., Retek-utca 16. szám alatti lakos, ki személyazonosságát okmányaival (arcképes útlevelével) igazolta, miután neki a fenti okiratot szóról-szóra felolvastam s kijelentette, hogy az okirat tartalma akaratával mindenben megegyezik, azt előttem sajátkezüleg írta alá s egyúttal az abban foglaltak megerősítéséül előttem a következő perenkivüli esküt (affidavit) tette le: “ — (Az eskü vagy fogadalom szövege). — Minek hiteléül sajátkezű aláírásom és hivatali pecsétem.

Budapest, 1930. . . .

* * *

Mindezekben a követendő eljárást a gyakorlat fogja kialakítani a felmerülő esetek különleges vonatkozásainak és körülményeinek megfelelően. Az itt előadottakban — az idő rövidsége miatt hevenyészett formában — csupán általános irányelveket kívántam leszögezni s örömmre szolgálna, ha ezzel bármily kis mértékben is sikerült volna a vonatkozó közjegyzői gyakorlat helyes mederben való kifejlődéséhez hozzá járulnom.

A magyar közjegyzőség megalkotása és fejlődése.

Írta: *osgyáni Rónay Károly dr. v. kir. közjegyző.*

(Folytatás.)

A szegedi vándorgyűlés elhatározta, hogy a jövő évi vándorgyűlés Szombathelyt tartassék meg.

Ez 1930. június 22. és 23-án, immár dr. Lázár Ferenc egyleti elnök rendezése mellett, dr. Pottyondy Béla m. kir. kormányfőtanácsos szombathelyi kamarai elnök, továbbá dr. Gallus Sándor és dr. Östör Lajos soproni kir. közjegyzők fáradhatatlan közreműködésével

meg is történt. 53 közjegyző jelent meg, igen sokan nejeik és leányaikkal és 16 közjegyző helyettes.

A vándorgyűlés első tárgya volt dr. Telman Sándor csepregi kir. közjegyzőnek „A magyar közjegyzői intézmény fejlődésének iránya és időszerű problémái“ című felolvasása, melyben alaposan kifejtette a közjegyzői okirati kényszer kiterjesztésének és rendszeres sajtó propaganda létesítésének szükséges voltát, melynek célja egyrészt a nagy közönség felvilágosítása volna a közjegyzőséget érintő kérdésekben és azon folytonos támadások kivédése, melynek a közjegyzői intézmény úgy az ügyvédi, mint a községi jegyzői kar részéről már évek óta szinte állandóan ki van téve.

Ezen felolvasásban kifejtett eszmék fölött érdekes vita indult meg, amelynek során dr. Madarász István pécsi kamarai elnöknek dr. Lázár Ferenc egyleti elnök kiegészítésével módosított azon indítványa fogadtatott el, mely szerint a vándorgyűlés oly értelmű, az elnökség által megszerkesztendő sürgős memorandummal fordul az igazságügyi kormányhoz, amelyben kéri, hogy jogügyletek, továbbá gyámoltak és gondnokoltak jogügyletei közokirati kényszer alá helyeztessenek, továbbá, hogy az ingatlanokra vonatkozó jogügyletek alapján csak akkor legyen telekkönyvi bejegyzés elrendelhető, ha az illető okiratot kir. közjegyző, kamarailag bejegyzett gyakorló ügyvéd, 1000 pengő értéket meg nem haladó ügyletnél pedig az illetékes községi jegyző, a felelősség vállalása érdekében sajátkezűleg aláírja.

Második tárgyal dr. Sümeghi László kormányfőtanácsos, budapesti kir. közjegyző érdekes előadást tartott „A közjegyzőség Nagy-Magyarország megszállott részein és az utódállamokban“ cím alatt.

Végül a vándorgyűlés elfogadta dr. Kovách Elek nyiregyházai kir. közjegyző azon indítványát, hogy az igaz-

ságügyminiszter kéressék föl olyan törvényjavaslat benyújtására, mely a váltótörvény módosításával lehetővé tegye, hogy a váltóóvásokat reggeli 9 órától délutáni 5 óráig megszakítás nélkül vehessen fel ne csak a közjegyző és helyettese, hanem bejegyzett jelöltje is.

A közgyűlés befejeztével a résztvevők külön vonaton átrándultak Sopronba, ahol elszállásolásuk után megindult a „Civitas Fidelissima“ nevezetességeinek megtekintése, melyet több környékbeli, fölötte érdekes kirándulás követett.

Megemlítendő, hogy a közgyűlés a jövő évi vándorgyűlés helyéül a gyönyörű Bükk hegység legfestőibb völgyében épült pompás „Palota“ (jellemzőbb név volna: Tündér) Szállót választotta.

Ezek után áttérek a közjegyzői kart igen közelről érdeklő „közjegyzői nyugdíjintézet“ viszontagságos múltjának leírására.

A már előadottak szerint a kir. közjegyzők országos egyesületének kebelében és annak igen hathatós pénzbeli támogatásával alakult meg a kir. közjegyzők nyugdíjintézete, mely a nagy részvétlenség miatt csak igen nehezen birt 1904. évben önálló intézménnyé kifejlődni dr. Jakab Géza önfeláldozóan fáradhatatlan elnöklete alatt.

Jakab Géza halála után 1919. február 2-ikán megtartott nyugdíjintézeti közgyűlésen dr. Róth Zsigmond lett megválasztva elnöké. 1923. évben történt lemondása után pedig dr. Janits Imre budapesti kir. közjegyző, aki 1919. év eleje óta, mint alelnök hathatósan működött. Legjobb szándéka és fáradozása azonban országunk pénzügyeinek teljes leromlása folytán — sajna! — kárba veszett. A nyugdíjintézet vagyona 24.000 forint névértékű magyar földtehermentesítési kötvényből; 50.000 korona névértékű kisbirtokosok országos földhitelintézeti zálogleveléből; 139.000 korona névértékű magyar koronajára-

dék kötvényből; 48.000 korona névértékű magyar kereskedelmi bank záloglevélből és 85.000 korona névértékű hadikölcsönkötvényből állott. A nyugdíjintézet tőkéje tehát a lehető legbiztosabbnak tartott értékpapirokban volt elhelyezve.

1919. évben a proletárdiktatura fenyegető felhívással követelte a nyugdíjintézet vagyonának kiszolgáltatását, amit az elnök távollétében az ügyvezető alelnök, dr. Janits Imre, nem törődve a várható súlyos következményekkel, megtagadott s így sikerült akkor az egylet vagyonát megmentenie.

Néhány év múlva bekövetkezett azonban országunk pénz- és gazdasági ügyének teljes összeomlása, minek folytán a nyugdíjintézet törzsvagyona úgyszólván teljesen megsemmisült, szerény 2609 pengőre zsugorodván össze.

Megemlítendő, hogy az összeomlás előtt 1918. évben kifizetett legmagasabb nyugdíj évi 1600 korona volt, évi 380 korona tagsági díj mellett. Továbbá, hogy a nyugdíjegylet intézkedései körül dr. Janits Imre alelnöknek hűséges munkatársa volt dr. Hedry Aladár, budapesti kir. közjegyző, mint alelnök.

A közjegyzői karnak legelől kellett kezdeni egy új nyugdíjintézet létesítésének fárasztó munkáját. Ehez mintegy alapkövekkül szolgáltak dr. Lipcsey Péter egri kir. közjegyzőnek és dr. Galánffy János, debreceni kir. közjegyzői kamarai elnöknek az 1925. évi jubiláris közgyűlésen egy nyugdíjtörvény alkotására és e munkálatok előkészítésére vonatkozólag tett és elfogadott indítványai.

A debreceni kir. Közjegyzői Kamara 1925. évi június hó 29-én tartott Közgyűlésén a kamarai elnök bejelentette, mikép felkérte dr. Kovaliczky Elek sátoraljaújhelyi kir. közjegyzőt a nyugdíjügy tanulmányozására és annak rendezésére szolgáló javaslat előterjesztésére.

Dr. Kovaliczky Elek e felkérésnek megfelelően még

1925. évi november hóban beterjesztette a Kamarához nagyterjedelmű, alaposan kidolgozott memorandumát, amelyben ismertette az osztrák nyugdíj törvénytervezetet megelőző előmunkálatokat s az erre vonatkozó szakirodalmat, közölte szó szerinti fordításban az osztrák-nyugdíj törvénytervezetet és indokolását, kifejtette azokat az alapelveket, amelyekben — véleménye szerint — nálunk a kir. közjegyzők és jelöltek s ezek özvegyeinek és árváinak ellátásáról szóló nyugdíjtörvénynek felépülnie kell, kifejtette, mely adatok összegyűjtésére lenne szükség.

Dr. Galánffy János debreceni kamarai elnök a kiváló memorandum áttanulmányozása alapján egy annak elvein alapuló, de a részletekben sok tekintetben eltérő törvénytervezetet dolgozott ki a kir. közjegyzők, közjegyzőjelöltek és hozzátartozóik nyugdíjügyéről és ezt megfelelő indokolással ellátva, dr. Kovaliczky Elek memorandumával beterjesztette a Debreceni kir. Közjegyzői Kamarához.

A kir. közjegyzői kamara 1926. évi február 26. napján tartott ülésében vette a beterjesztett javaslatot tárgyalás alá s ekkor hozott határozatával úgy a memorandumot, mint a törvényjavaslatot és annak indokolását megküldötte a Társ kamarákhoz azzal a megkereséssel, hogy azokra minél előbb véleményt mondjanak és a szükségesnek tartott statisztikai adatokat közöljék. Ugyanezeket elküldötte továbbá dr. Janits Imre budapesti kir. közjegyzőnek, mint az 1925. évi Országos Értekezlet által a nyugdíjügy rendezése tárgyában kiküldött bizottság elnökének és az Országos Egylet akkori elnöke, dr. Rónay Károly budapesti kir. közjegyzőnek is.

A törvénytervezetre és memorandumra csupán a szombathelyi és szegedi kamarák adtak írásbeli választ, amelyekben a tervezetet általánosságban helyeselték, de többrendbeli módosítást ajánlottak.

A kamaraközi választmány először Budapesten 1926.

évi szeptember hó 11. és 12. napjain tartott üléseiben foglalkozott a tervezettel s megbízást adott dr. Galánffy János debreceni kamarai elnöknek, hogy a választmány által akkor megállapított és írásban is lefektetett elveknek megfelelően dolgozza át tervezetét.

Ez az átdolgozás hamarosan elkészült és egy az igazságügyminiszterhez intézett s a tervezet részletes indokolását tartalmazó felirattal együtt betejesztetett a kamaraközi választmányhoz, amely azt 1926. évi december hó 5. napján letárgyalta s úgy a tervezetet, mint a feliratot elfogadta, megbizta a tervezet készítőjét, hogy azokat végleges formába öntse és elhatározta, hogy amint ez megtörtént, minden kamarai elnök által aláírva betejjeszi az igazságügyminiszteriumhoz.

Megjegyeztetik, hogy az 1926. évi december hó 5. napján elfogadott tervezet már nem törvény, de rendelettervezet volt. Az 1926. évi szeptember 11. és 12. napjain tartott kamaraközi választmányi ülés ugyanis dr. Kovách Elek nyiregyházi kir. közjegyző indítványára arra az álláspontra helyezkedett, hogy csak a nyugdíjügy legfőbb elveit tartalmazó u. n. „kerettörvény“ kezdeményezése ajánltassék az igazságügyminiszteriumnak s a kerettörvény tartalmazzon felhatalmazást arra nézve, hogy magát a nyugdíjszabályzatot a miniszter rendelettel állapíthassa meg. A szerkesztéssel megbízott dr. Galánffy János tehát a kerettörvénytervezetet is kidolgozta és az 1926. évi december 5-iki kamaraközi választmányi ülés ezt is elfogadta.

A Kerettörvény tervezet, a rendelet tervezet és az indokolást tartalmazó felirat végleges formájában — bizonyos felmerült kontroverziák tisztázása után — 1927. évi május hóra készült el, a feliratot mindenik közjegyzői kamara elnöke aláírta és azt a budapesti kamara elnöke, mint a Kamaraközi választmány elnöke, még e hó folyamán benyújtotta az igazságügyminiszteriumba.

A debreceni kamara pedig az egész munkálatot kinyomatta s minden egyes kir. közjegyzőnek, minden Kamarának és az Országos Egyletnek is postán megküldötte.

A miniszteriumban a kerettörvény-tervezet a kamaraközi választmány által benyújtott tervezet elveinek majdnem egészben való elfogadásával T. 535/1927. szám alatt elkészült, leküldetett az egyes kamarákhoz, melyek azokat még az 1928. év elején tartott üléseikben helyeselték s mihamar törvényre való emelése végett felirtak az igazságügyminiszteriumhoz.

A kerettörvény meghozatala azonban folyton késett úgy, hogy a Pécsen 1928. évi május hó 26-án tartott országos közjegyzői Vándorgyűlés indítatva érezte magát felirattal fordulni az Igazságügyminiszter úrhoz az iránt, hogy a törvény tervezetet terjessze már be a törvényhozáshoz és azután a nyugdíj-szabályzatot minél előbb bocsássa ki.

E sürgetésen kívül a Kar felsőházi képviselője és a budapesti Kamara elnöke is több ízben járt el a miniszteriumban s végre nagynehezen megszületett az 1930. évi IV. t.-c. „a Kir. Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek nyugdíjintézetéről“.

A törvényjavaslat betejjesztése után valamennyi Kamara képviselőjének s az Országos Egylet elnökének és a törvényelőkészítő osztály nagy számú tagjának részvételével dr. Vladár Gábor miniszteri tanácsos elnöklete alatt 1929. évi december hó 6. napján tartatott egy értekezlet, amely a tervezet készítőjének előadása mellett az egész nyugdíjszabályzat-tervezetet letárgyalta s majdnem minden kérdésre megállapodásra jutott. A törvény-előkészítő osztály vezetője az értekezlet végeztével kijelentette, hogy a tervezetet még egy matematikai szakértővel fogja

átvizsgáltatni s ennek véleményét minden Kamarával közli és azután újabb értekezletet hív össze.

A matematikai szempontból való megvizsgálás megtörtént, az igazságügyminiszter a szakértő véleményét leküldötte a Kamaráknak.

A szakértői vélemény igen kedvezőtlenül hangzott, mert a szakértő a számításokat úgy végezte, mintha a felállítandó nyugdíj egylet valami biztosító társaság lenne. Holott pedig a tervezet szociális alapon igyekszik megoldani nyugdíjkérdését és abból indul ki, hogy a szabályzatban meg kell állapítani azokat a fix összegeket, amelyeket a közjegyző rokkantság, vagy aggság esetén, — az özvegy férjének elhalása esetén és az árvák apjuk halála esetén kapnak, minden évben össze kell adni, mennyi ez a szükséglet, a szükséges összeget pedig — a jelöltek percentszerű járulékaiknak számításba vétele mellett — évenként szét kell osztani a működő közjegyzők közt és minden közjegyzőnek a reá eső összeget havi részletekben kell befizetni.

A Kamarák ekkor újabb statisztikai adatgyűjtést végeztek, melyek alapján dr. Galánffy terjedelmes „észrevételek“-et szerkesztett a matematikai szakértő véleményére, amelyben igyekezett a vélemény pesszimiztikus megállapításait megcáfolni.

A begyűjtött statisztikai adatok és az „észrevételek“ tárgyalásával a Budapesten 1930. évi április hó 24-én tartott Kamaraközi választmányi ülés foglalkozott, az „Észrevételek“-et helyeselte s azok szerkesztőjét a másnap tartandó miniszteri ankéten való előterjesztéssel megbízta.

F. évi április hó 25-ik napján azután megtartatott az igazságügyminiszterium törvényelőkészítő osztályában dr. Vladár Gábor min. tanácsos elnöklete alatt valamennyi kir. közjegyzői Kamara kiküldöttjének és az Országos Egylet

elnökének részvételével az utolsó értekezlet, amelyen a matematikai szakértő is résztvett.

Az Ankét az elnöknek azzal a kijelentésével végződött, hogy az „Észrevétel“-ekkel sikerült a közjegyzői nyugdíjúgy felett borongó sötét felhőket eloszlatni és most már a közjegyzői kar egészen nyugodt lehet, a Nyugdíj-szabályzat a nyár folyamán meg fog jelenni és a nyugdíj-egylet az év végén megkezdheti működését.

Ez az ígéret eddig nem teljesült, bizonyára azért, mert a törvényelőkészítő osztálynak más igen fontos teendői is vannak. Az azóta már több ízben eszközölt sürgetésre adott válaszokból azonban azt a reményt kell meritenünk, hogy a nyugdíjszabályzat mégis csak meg fog jelenni nemsokára.

A kamaraközi választmány által elfogadott és beterjesztett nyugdíjszabályzat tervezett szerint lesz a havi nyugdíj:

1. a., közjegyzőnél	200 P.
b., helyettesi jogosultsággal bíró jelölnél	160 P.
c., helyettesi jogosultsággal nem bíró jelölnél	100 P.
2. Ha a nyugdíjra jogosultnak felesége is van:	
a., közjegyzőnél	250 P.
b., helyettesi jogosultsággal bíró jelölnél	210 P.
c., helyettesi jogosultsággal nem bíró jelölnél	150 P.

Úgy vélem, hogy nem végzek fölösleges munkát, ha ezúttal felsorolom azon közjegyzőket, akik az intézmény fennállásának eddigi 55 éve alatt jelentősebb irodalmi tevékenységet fejtettek ki.

Legfontosabb szolgálatot tettek az intézmény életbe-

léptetésének évében Ökröss Bálint és Rupp Zsigmond, akik a közjegyzői intézménynek rövid, de érdekes történetét előrebocsájtván, mindegyik megírta „A magyar kir. közjegyzőségi törvény magyarázat“-át, iromány példákkal kibővítve. Mindkét mű alapos, világos. Fő érdemük, hogy már tavaszkor megjelentek, tehát az első közjegyzőknek és helyetteseknek a kezdet nehézségeit nagyon megkönnyítették és kezdettől fogva helyes irányba terelték a közjegyzői gyakorlatot.

Mindketten halálukig értékes tagjai voltak a karnak. Ökröss Bálint végrendeletileg egy budapesti házat is, hagyományozott a budapesti közjegyzői karnak alapítványul. Ezt a kamara 1917-ben miniszteri jóváhagyással eladta, a befolyt vételár azonban néhány év múlva a pénz, illetőleg a vásárolt értékpapírok teljes elértéktelenedése folytán megsemmisült.

Rupp Zsigmond élete utolsó húsz évében, mint a budapesti kir. közjegyzői kamara elnöke szigorú fegyelmet tartott s emelte a kar színvonalát és tekintélyét.

A későbbi közjegyző-írókat és műveik címét alfabetikus sorrendben említem föl:

Dr. Berzsényi László, keszthelyi kir. közjegyzőtől 1930-ban megjelent az 1874 : XXXV. t.-c. és az 1886 : VII. t.-c. magyarázat az idevágó igazságügyminiszteri rendeletekkel és iromány példákkal kibővítve.

Blum Béla pécsi kir. közjegyző ugyancsak az 1874 : XXXV. t.-c. és 1886 : VII. t.-c.-hez írt magyarázatot.

Charmant Oszkár a „Kir. Közjegyzők Közlönyébe“ írt tanulmányokat. Fő érdeme a közjegyzői intézmény érdekében tartott és előbb felemlített beszédei és az örökösödési eljárásról írt törvény tervezete.

Holitscher Szigfried budapesti kir. közjegyző terjedelmesebb tanulmányai: „Közös végrendeletek és örökjogi szerződések“ (Jogász egyleti ért. XXIX. kötet.) „Végren-

deleti alakszerűségek“ „Végrendeleti öröklés“ (1913. Jogász egyleti ért. új folyam I kötet.) „A váltóóvás reformja“. „Biráló vélemények a magy. polg. tkv. tervezetről“. „Végrendeleti öröklés“ (Jogász egyleti előadás sorozatban 1929.). — „A közokirat bizonyító ereje“ (A jogállam által kiadott perrendtartási munkában 1915.). — „1918. és 1920. évi illetéktörvények“ „Das öffentliche Urkundenwesen der europäischen Staaten“ 1911. Halle, Magyarországra vonatkozó fejezete.

Kepes János, székesfehérvári kir. közjegyző főbb tanulmányai „Fertőzés büntette“ (törvénytervezet és indokolás), „Kamatozó postatakarékpénztári pénztárjegy“ (a Pénzügyi Szemle 1914. júniusi számában). — Alaposan összeállított „Kir. közjegyzői díjszabás illetékügyi utmutatóval.“

Kovalitzky Elek, sátoraljai kir. közjegyzőtől „Adalékok a közjegyzői törvények reformjához“ (1911.), „A kassai kir. közjegyzői kamara története“ (1925.).

Móricz József, mint közjegyző helyettestől „Közjegyzői ügyvitel“ (1912.).

Orosz Endre kir. közjegyzőtől „Közjegyzői iratminta gyűjtemény“ (1904).

Szécsi Ferenc, pesterzsébeti kir. közjegyzőtől: „Önálló közjegyzőség vagy ügyvédközjegyzőség?“ 1911. és „Dolgozatok a kir. közjegyzőség köréből.“ Mindkét művet ma is aktuálisnak tekinthetjük. A szépirodalom terén is élénk tevékenységet fejtett ki, mely érdemei során a Petőfi társaság tagjául választotta meg.

Weinmann Fülöp, budapesti kir. közjegyzőtől: „Megjegyzések a magyar áll, polgári törvénykönyv tervezetéhez.“

(Folytatás következik)

Közlemények.

Halálozások. Dr. *Fárnek* László váci kir. közjegyző 1930. december 6-án Vácott rövid szenvedés után elhalálozott. A budapesti kir. közjegyzői kamara a gyászoló családhoz részvétáviratot intézett s a ravatalra koszorút helyezett. A temetés Vácott a város közönségének impozáns részvétele mellett folyt le. Elhunyt kartársunk Vác társadalmi és közéletében is jelentős szerepet vitt s több évtizedes közjegyzői működésével a jogkereső közönség részéről megbecsülést, kartársai részéről pedig szeretetteljes rokonszenvet méltán érdemelt ki. — Sztranyavai *Sztranyavszky* Géza balassagyarmati kir. közjegyző, m. kir. kormányfőtanácsos, a balassagyarmati ág. hitv. ev. egyház felügyelője, Nógrád Hont ideiglenesen egyesített vármegyék törvényhatóságának örökös tagja Budapesten 1930. december hó 25. napján elhalálozott. Elhunyt kiváló kartársunkat 26 éves korában nevezték ki Balassagyarmatra, ahol 51 évig működött s ekként a budapesti kir. közjegyzői kamarának a működési évek tekintetében egyik legrégebbi tagja volt. Mint közjegyző széleskörű jogi tudásával, puritán becsületességével becsületére és dicsőre vált a karnak, emellett városa és vármegyéje valamint egyháza minden társadalmi és közéleti vonatkozású ügyeiben vezető szerepet töltött be, úgyhogy elhunytával érzékeny csapás sújtotta nemcsak a magyar közjegyzői kart, hanem a csonka ország egyik jelentős, bár csonka vármegyéjének egész társadalmát. Holt teteme felett az egyházi szertartást Budapesten a kerepesi temető halottas házában december 27-én délután dr. *Raffay* Sándor bányakerületi ev. püspök hatalmas gyászoló gyülekezet jelenlétében és magas szánalású beszéd kíséretében végezte. Majd az operaház tagjaiból alakított énekkar adott elő gyászdalokat, végül pedig a budapesti közjegyzői kamara és a magyar közjegyzői kar nevében dr. *Janits* Imre kamarai elnök megható és tartalmas beszéddel bucsúztatta kiváló kartársunkat. A gyászszertartás befejeztével a koporsót Nógrádmargaliba szállították s ott dec. 28-án helyezték el a családi sírboltban. Elhunyt kartársunk egyetlen gyermekéhez *Sztranyavszky* Sándor belügyi államtitkárhoz részvétáviratot intézett többek között *Horthy* Miklós kormányzó, gróf *Bethlen* István miniszterelnök, dr. *Janits* Imre a budapesti kir. közjegyzői kamara, és dr. *Lázár* Ferenc a közjegyzők országos egyesülete nevében.

Mindkét érdemes kartársunk emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

Helyettesi kirendelés. A dr. *Fárnek* László elhalálozásával megüresedett kir. közjegyzői állásra az utód kinevezéséig a budapesti kir. közjegyzői kamara helyettesként dr. *Cseh* Jenő budapesti kir. közjegyzőhelyetteset rendelte ki.

Kinevezés A m. kir. igazságügyminiszter dr. *Kovách* Dénes nyiregyházi közjegyzőhelyettes a nyiregyházi törvényszék mellé a francia nyelvre állandó hites tolmáccsá nevezte ki.

Polgári jogsegély Jugoszláviával. Az 1930. évi XXXIX. törvénycikkkel becikkelyezett magyar-jugoszláv egyezmény VII. fejezetének 3. cikke értelmében e közjegyzők bírósági végrehajtók és egyéb bírósági tisztviselő által kiállított okiratokat azon állam bíróságának kell csupán hitelesíteni, amelyben a közjegyző vagy a tisztviselő működik. Az ilyen okiratok tehát további felülhitelesítésekre nem szorulnak, vagyis a magyar közjegyző aláírását és pecsétjét a jugoszláv bíróságok, vagy hatóságok előtt való használatban csupán az illetékes törvényszéki elnöknek kell hitelesítenie.

Reflexio. A Közlöny legutóbbi számában vitéz *Barcza* Ferenc dr.-nak „hagyatéki csőd“ címén megjelent figyelemre méltó cikkére, mivel abban engem is érintő részek foglaltatnak, a következőkben tartom szükségesnek reflektálni.

Előre kell bocsájtanom, hogy könyvemnek a cikkirő úr részéről idézett jegyzete, amint azt ott különben kifejezésre is juttattam, idézet *Sipőcz* László művéből. A cikkirő úr tehát tulajdonképpen nem velem, hanem *Sipőcz* Lászlóval polemizál.

Ami a kérdés érdemét illeti, a *Sipőcz*-féle felfogás lényege, hogy világos utalással az *Optk.* 815. §-ára, szembe állítja az osztrák és a magyar jognak élesen divergáló álláspontját, amennyiben az osztrák jog az ő komplikált közvetettségi rendszeréből folyólag feltételes örökös nyilatkozat esetében is mindenképpen kötelességévé teszi az örökösnek a hitelezők egybehívását, míg az ipso iure öröklés elvét visszatükröző magyar jog mai érvényében az örökös ilyen kötelezettségét, a hitelezők egybehívásának intézményét nem ismeri.

Ebből vonja le *Sipőcz* azt a következtetést, hogyha az örö-

közt ilyen kötelezettség egyáltalán nem terheli, akkor túlterhelt hagyaték esetében sem kötelessége csődöt kérnie.

Abban — teljes loyaltással — igazat kell adnom a cikkíró úrnak, hogy a túlterhelt hagyatéknál rosszhiszeműen eljáró és egyes hitelezőket a többiek rovására, aktiv beavatkozással kielégítő örökös saját vagyonával is felel a hitelezőknek a nekik ezzel az eljárásával okozott kárért, de — nézetem szerint — felelősségének alapja akkor sem az a mulasztás, mely szerint a csődöt a hagyatékra meg nem kérte, hanem az az általános jogszabály, amely tiltott cselekményért jelen esetben azért, amiért a hitelezők egy részét a többi hitelező mellőzésével szándékosan kedvezésben részesíti, a vétkest kártérítésre kötelezi.

Ellenben azt az esetet feltételezve, hogy az örökös a hagyatékot saját vagyonába be nem olvasztja s a hitelezők kielégítésére aktíve nem avatkozhatik bele, a hagyatékot közöttük szét nem osztja, hanem csak eltűri, hogy a hitelezők arra végrehajtást veszenek és abból magukat az ő közbenjövete nélkül ekként kielégítsék, akkor ebből a magatartásból, nézetem szerint, a ma érvényes jog alapján az örökösre joghátrány még akkor sem származhatik, ha a hitelezők egyrésze kielégítetlenül marad. — Elvégre a hitelezőknek is kötelessége saját érdekével törődni s veszély esetében csődöt kérni. A főszabály ugyanis még mindig az, hogy az örökös az örökös tartozásáért csak a hagyaték erejéig felel s aktiv beavatkozása nélkül az ő személyes felelőssége, erre vonatkozó konkrét jogszabály hiányában, tisztán a csődkérdés elmulasztásának ténye alapján meg nem konstruálható. Nyílt kérdés még ugyanis, hogy a megbízás nélküli ügyvitel formulájának alkalmazása, amint ezt a Magánjogi Törvénykönyv nyomán a cikkíró úr is magáévá teszi, a Magánjogi Törvénykönyv életbelépése előtt fog-e általánosan tért hódítani ilyen esetekkel vonatkozásban a birói gyakorlatban. Sipőcz idézett tétele lényegében és abban az értelemben, hogy t. i. az örököst a hitelezők összehívásának és a csőd kérésének kötelezettsége, mint minden esetben feltétlenül kötelező szabály nem terheli, általánosságban még ma is helytállónak mondható. Egyöntetű ellentétes birói gyakorlat legalább is ki nem mutatható.

Hogy a Magánjogi Törvénykönyv tervezete, de lege ferenda ezt a kérdést másként szabályozza és a 2086. §-ban ilyen esetben is tényleg mindig kötelezi az örököst túlterhelt hagyatékra vonatkozólag a hagyatéki gondnoki felszámolásra, vagy a csőd megkérésére, ez a felvetett kérdést az érvényes jog szempontjából

el nem dönti, mert ne feledjük, hogy a tervezet még nem törvény, hogy nagyon sok nívumot tartalmaz és sok kérdést a ma érvényes joggal ellentétben szabályoz. A tervezet rendelkezései tehát ma érvényben levő jogítétel fennállásának bizonyítására a légkevésbbé sem alkalmasak. *Dr. Telman Sándor*, csepregi kir. közjegyző.

A Jogi Hírlap Hiteljogi Döntvénytára, melyet dr. Nagy Dezső Bálint és dr. Huppert Leo budapesti ügyvédek állítottak össze, a *Jogi Hírlap* kiadásában megjelent. Az utolsó három és fél esztendő hiteljogi gyakorlatának anyagát gondos figyelemmel feldolgozó e műre nyomatékosan felhívjuk a kartársak figyelmét.

Házasságjogi szemle. E címen dr. Gerő Ernő budapesti ügyvéd szerkesztésében új jogi, orvosi és társadalompolitikai folyóirat jelent meg. Az első szám tartalmából az állapítható meg, hogy a jogi vonatkozás a szemle egyéb irányú közleményeivel szemben erősen háttérbe szorul.

Az „alkalmazottak külön adója.” A „takarékoság” jel-szava alatt reánk zúduló újabb terhek során — a postai díjszabás tetemes emelése után — boszorkányos gyorsasággal a törvény 1930: XLVII. t.-c. kihirdetésével egyidejűleg megjelent a hivatalos lap december 31-iki számában annak végrehajtási rendelete (1930. évi 161,000/VII. sz. p. ü. min. rendelet), melyhez mellékelletett az alkalmazottak külön adójára vonatkozó törvényes rendelkezések hivatalos összeállítása (1930. évi 7400/P. M. sz.), mely szerint azok az adózók, kik az alkalmazottak kereseti adója alá esnek, az államkincstár javára *külön adót* is kötelesek fizetni, melynek alapja ugyanaz a jövedelem, amely után az alkalmazottak kereseti adóját kell fizetni s

melynek tételeit a hivatalos összeállítás 3. §-a tünteti fel;

a különadót az alkalmazottak kereseti adójára megállapított módon a munkaadó köteles levonni s a kereseti adóval együtt s egy jegyzékkel befizetni;

ez a külön adó kizárólag az alkalmazottakat terheli, még akkor is, ha az alkalmazottra kivethető adókat szerződés szerint, vagy más alapon a munkaadó lenne köteles fizetni; ha a munkaadó a külön adót mégis magára vállalja, azt az általános kereseti adója alapjából nem vonhatja le.

A külön adóra vonatkozó rendelkezéseket az 1931. január 1-én vagy azután esedékessé váló illetményekre kell alkalmazni.

Kihirdetett törvények.

1930: XL. t.-c. a vármegyék nevében felvett törlesztéses kölcsön alapján kibocsátott kötvények óvadékképességéről.

1930: XLI. t.-c. az építkezések előmozdítását célzó egyes intézkedésekről és az Országos Lakásépítési Hitelszövetkezetéről.

1930: XLII. t.-c. az országgyűlés felsőházáról szóló 1926: XXII. t.-c. egyes rendelkezéseinek újabb módosításáról és kiegészítéséről.

1930: XLIII. t.-c. a birói képesítési pótlékról, valamint a m. kir. kincstári jogtgyi igazgatóság fogalmazási szakához tartozó egyes állásoknak a kir. ítélőbirák és kir. ügyészek státusába besorozásáról.

1930: XLIV. t.-c. a betegek kölcsönös ellátása tárgyában 1928. évi február hó 22-én Belgrádban kelt magyar—szerb—horvát—szlovén egyezmény becikkelyezéséről.

1930: XLV. t.-c. az országgyűlési képviselők választásáról szóló 1925: XXVI. t.-c. 28. és 29. §-aiban foglalt rendelkezések módosításáról.

1930. XLVI. tc. egyes külállamokkal való kereskedelmi és forgalmi viszonyaink rendezéséről.

1930: XLVII. t.-c. a kiadások apasztásáról, a szolgálati vagy munkabérvizonyból és a tantiémekből származó jövedelmek ideiglenes megadóztatásáról és egyéb rendelkezésekről.

Rendeletek.

7.270/1930. M. E. sz. A bejelentési kötelezettségnek az ország egész területére való kiterjesztése (B. K. 273.)

146.534/1930. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényűzési és az általános forgalmiadó megállapítása szempontjából pengőértékre történő átszámításáról. (B. K. 275.)

Judicatura.

66. Örökösödési szerződést sértő átruházás megtámadása. A házastársak egymás javára végrendeletben közös, kölcsönös és visszavonhatatlan végrendeletben. A férj a már megosztott közszerzemény reá eső felerészét ennek dacára harmadik személyre ruházta át. A feleség még a férj életében megtámadja az átruházás érvényességét s felhossa azt is, hogy az átruházó szerződés csak színleges és hogy a szerző fél is rosszhiszemű. A Kúria időelőttiség miatt a következő indokolással utasítja el a keresetet:

A közös és kölcsönös végrendelet a visszavonhatatlanság kikötése folytán az örökösödési szerződés jellegét öltötte fel.

Az örökösödési szerződés joghatályánál fogva a kedvezményezett az örökösödési szerződésnek ingyenes ügyletekkel való kijátszását nem köteles türni, azonban ez a megtámadási jog csak az örökség megnyiltakor válik érvényesíthetővé.

Eme jogszabálynál fogva a felperes az örökösödési joga szempontjából ma még nem jogosult azt az adásvételi szerződést, amely szerint férje a villának a saját nevében volt felerészét adásvételi szerződéssel átruházta, megtámadási keresettel érvényteleníteni.

A felperes ezidőszerinti kereshetőségi jogának hiányában az ügy elbírálásánál teljesen közömbös, hogy ez az adásvételi szerződés — minthogy megállapított tényállás szerint a vevő ellenértéket nem adott, színleges szerződés; közömbös az is, hogy a megállapított tényállás szerint a vevő az alperessel való közelebbi viszonyánál fogva a házastársak vagyoni viszonyait ismerte és így a telekkönyvre való utalással jóhiszemű szerzőnek se tekinthető. (C III. 1907—1930).

67. Kötelesrész és özvegyi jog. A közrendű férj még életében második feleségének ajándékozta ingatlanának haszonélvezetét. A kötelesrészre jogosult felperes e kötelesrész kiadását követeli a vagyonból. A Kúria a következő indokolással ad helyt a keresetnek:

A kötelesrészre jogosult általában véve kötelesrészének tehermentes kiadását követelheti. A kötelesrészesnek ezt az igényét az örökhagyó sem élők közötti, sem halála esetére szóló ingyenes

jogügylettel nem korlátozhatja, korlátozza azonban az özvegyi jog annyiban, hogy a kötelesrész igény az özvegyi jog törvényes mértékének sérelmére nem érvényesíthető. A felperes tehát kötelesrészének kiadását annak dacára igényelheti, hogy az örökhagyó a keresetbe vett ingatlanok haszonélvezetét még életében az alperesnek ajándékozta, de nem gátolja a kötelesrész kiadását a jelen esetben az alperes özvegyi joga sem, mert az alperesnek, mint a periratok szerint a volt jobbágyok osztályához tartozó örökhagyó második feleségének özvegyi joga az 1840. évi VIII. t.-c. 18. § értelmében egy gyermekre terjed, tekintet nélkül arra, hogy annak jövedelme megélhetéséhez elegendő-e, ezt az egy gyermek részt pedig a fellebbezési bíróság ítélete nem érinti. Az 1840. évi VIII. t.-c. 18. §-ának rendelkezése folytán tárgytalan az ingatlanok jövedelmének és az alperes megélhetési szükségletének megállapítása. (C. I. 2208/1930. Papp, 1930. IX. 30.)

68. Betudás kiházasításra kapott értékeknél. Az egyik szülő utáni kötelesrész kiszámításánál a Fellebbezési Bíróság teljes értékben tudja be a szülők által az egyik örökösnek adott kiházasítás értékét. Ez az örökös jogszabálysértést panaszol azért, mert a kiházasítás a szülők vagyoni viszonyaihoz képest jelentéktelenül szerény volt s mert a kiházasítási tárgyak közül az ágyneműket és hasonló dolgokat az örökhagyó által termelt anyagokból, évek folyamán otthon szőtték. Sérelmezi azt is, hogy a kiházasítást, amelyet mind a két szülőtől kapott, az egyik szülő utáni kötelesrész kiszámításánál teljes értékben tudta be a Fellebbezési Bíróság. A Kúria csak a kiházasítás értékének fele részét tudja be, egyebekben azonban elutasítja a felülvizsgálati kérelmet. Indokok:

A betudás szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a kiházasítás a szülő vagyoni viszonyaihoz képest szerény volt, valamint nincs jelentősége ebből a szempontból annak sem, hogy a kiházasítási tárgyak egyes darabjait a szülő gazdaságában a házaságkötést megelőző évek folyamán állították elő.

Tévedett azonban a fellebbezési bíróság akkor, amikor a kiházasítás teljes értékét vette figyelembe, mert a kiházasítás mindkét szülő életében adatván, annak csak felerésze tekinthető az örökhagyótól származónak, értékének is csak felerésze vehető tehát ezúttal számításba. (C. I. 3920/1928. Pap, 1930. IX. 26.)

69. Közszerzemény terhei. A kötelesrész kiszámításánál vitás, hogy a házassági életközösség alatt keletkezett, de még az

életközösség alatt megszünt terhek milyen befolyással bírnak az összszerzés megállapítására. A Kúria mellőzi e tételek figyelembevételét, mert:

a házasság alatt keletkezett, de meg is szűnt terhek számításán kívül maradnak, az lévén a vélelem, hogy ezek kifizetése a közszerzeményből történt. (C. I. 4902/1928. Pap, 1930. X. 10.)

70. Ági vagyon. Az örökhagyó a peres ingatlanokat végrendelet útján nagybátyjától örökölte, akire pedig annak atyjáról hárultak ez ingatlanok. Az örökhagyó nagybátyja után törvényes öröklésre 3 testvérének a törzse volt hivatott, amely három törzs közül az örökhagyó törzse az örökhagyóval együtt öt tagból állott. Vitás, hogy a kérdéses ingatlanok az örökhagyó ági vagyonát képezték-e. A Kúria az ingatlanokat 1/15 részben minősíti ági vagyonnak, mert:

az örökhagyó a peres ingatlanokat végrendelet nélkül csak 1/15 részben örökölhette volna, minélfogva azok a felperesekkel, az örökhagyónak atyjától származott oldalrokonaival szemben a m. kir. Kúria 567. számú elvi határozatában kifejezett jogszabálynál fogva csak 1/15 részben tekinthetők ági vagyonnak, 14/15 részben pedig az örökhagyó szerzeményi vagyonának. (C. I. 1787/1929. Pap, 1930. IX. 30.)

71. Végrendelet alakszerűsége. Az írni-olvasni tudó végrendelező testi gyengesége miatt képtelen volt nevének aláírására s ez okból az egyik végrendeleti tanú írta a végrendelező nevét a végrendeletre, anélkül, hogy ennek okát a végrendeletben feltüntette volna. A törvényes örökös emiatt érvénytelennek tekinti a végrendeletet. A Kúria megállapítja, hogy ez a körülmény nem ok az érvénytelenségre. Indokolás:

Az 1876: XVI. t. c. 6. §-ában előirt kellékekkel egyébként ellátott végrendeletet nem teszi érvénytelenné az, hogy az írni tudó, de testi gyengesége miatt az aláírásra képtelen végrendelező nevét egyik végrendeleti tanú írja a végrendeletre, de nem említi fel magán az okiraton, hogy az írni tudó végrendelezőt mely ok gátolta az aláírásban. (C. I. 4109/1928. Pap, 1930. IX. 30.)

72. Szóbeli végrendelet. A kommunisták által fogságba vetett és lakóhelyéről elszállítás alatt álló örökhagyó szóval akként rendelkezett vagyonáról, hogy „Mindenem legyen a Pista fiamé“. A végrendelet által sértett törvényes örökösök megtámadják a végrendelet érvényességét, mert az örökhagyó nem fűzte hozzá

nyilatkozatához, hogy azt szóbeli végrendeletnek kívánja tekinteni. A Kúria érvényesnek tekinti a végrendeletet, mert:

a nyilatkozat tartalmánál s azoknál a nem vitás körülményeknél fogva, amelyek között az örökhagyó a felperes állítása szerint nyilatkozatát tette — t. i. az örökhagyó túszként az ú. n. tanácsköztársaság közegeinek fogságában volt, lakóhelyéről elszállítása előtt állott, élete tehát veszélyben volt és erről nyilvánvalóan tudott —, kétség sem fér hozzá, hogy az örökhagyó, ha nyilatkozatát valóban megtette, azzal halála esetére kívánt rendelkezni s kijelentésének szóbeli végrendelet hatályát kívánta tulajdonítani. Már pedig a szóbeli végrendelet érvényességéhez nem szükséges, hogy a végrendelező a törvény szavaival jelentse ki, hogy szóval tett végintézkedését szóbeli végrendeletnek tekinti, hanem elég, ha a tett nyilatkozatból a végrendelezés egyéb körülményeiből meg lehet állapítani, hogy a végrendelező szóval tett nyilatkozatát szóbeli végrendeletnek tekintette. (C. I. 4956/1928. Juhász, a Kúria elnöke. 1930. X. 16.)

73. Szülői háztartásban végzett gyermeki munka díjazása. A szülő háztartásában élő és ott munkálkodó gyermekekre a szülő átruházta vagyonának egy részét. A többi gyermek a kötelesrész kiszámításánál ezt az átruházást, mint ellenérték nélküli juttatást teljes egészében kívánja beszámítani, a megadományozottak viszont arra hivatkoznak, hogy az adományozó szülő az átruházást követően maga jelentette ki, hogy az átruházás a megadományozottak tevékenységének jutalmazásául is szolgált s ez alapon kérik munkájuknak az átruházás részbeni ellenértékűl való számbavételét. A Kúria nem teljesíti ezt a kérelmet, mert:

alperesek munkájuk díjának kikötött voltát nem is állítják, enélkül pedig az örökhagyónak állításuk szerint a vagyonátruházást követően tett az a kijelentése, hogy az az alperesek által gazdaságában végzett tevékenység jutalmazását is szolgálja, valósága esetén sem ad jogot a nevezett alpereseknek arra, hogy munkájukért bármely alakban ellenértéket követeljenek. (C. I. 3920/1928. Pap, 1930. IX. 26.)

74. Özvegyi jogra érdemtelenség. A kiskorú állagörökös gyámja az özvegy ellen érdemtelenség megállapítása iránt azért indít keresetet, mert az özvegy ágyasságra lépett és törvénytelen gyermeknek adott életet. Az özvegy azzal védekezik, hogy ágyastársával megegyeztek, miszerint házasságra fognak lépni s hogy

viszonyuk különben sem keltett környezetükben feltűnő megütközést; bizonyítani kívánja azt is, hogy kiskorú gyámja már évek óta tudott erről a viszonyról, ami a perindításban éveken át tanúsított késedelem folytán megbocsátottnak tekintendő. A Tábla mellőzi ez utóbbi körülményre a bizonyítás felvételét és helyt ad a keresetnek. A Kúria a következő indokolással hagyja helyben az ítéletet:

Az érdemtelenség alól nem menti az özvegyet, hogy ő és a vele élő férfi megegyeztek, hogy házasságra fognak lépni, valamint az sem, hogy viszonyuk környezetükben feltűnő megütközést nem kelt.

Egyedül abból, hogy a kiskorú felperes gyámja keresettel csak évek múlva lépett fel, megbocsátásra következtetni nem lehet.

Jogszabály sértés nélkül mellőzhette ezért a felebbezési bíróság a bizonyítást arra, hogy a felperes gyámja, mikor szerzett tudomást az özvegyi jogra alperest érdemtelenné tevő magatartásáról. (C. I. 5772/1929. Pap, 1930. X. 10.)

75. Végrendelet érvényességének megtámadása incidentaliter. Felperes, mint törvényes örökös e jogának érvényesítése végett megtámadja az örökhagyónak alperessel kötött vagyonátruházási szerződését. Alperesek többek között azzal védeznek, hogy a végrendelet alapján ők az általános örökösök, a törvényes örökösnek tehát semmi keresete nincsen. Erre felperes, de már a felebbezési eljárásban megtámadja a végrendelet érvényességét is. A Tábla mellőzi a végrendelet érvényessége kérdésében felajánlott bizonyítást, mert felperes köteles lett volna a végrendelet megtámadása iránt kifejezett kérelmet idejében előterjeszteni s ezt a mulasztását a Pp. 494. §-ára figyelemmel a felebbezési eljárásban már nem pótolhatta. A Kúria a következő indokolással oldja fel az ítéletet:

Felperes törvényes öröklési joga iránt indított keresetet és ennek érvényesítése végett megtámadta a B. alatti átruházási szerződést, ezzel szemben az alperesek arra hivatkoztak, hogy ők végrendelet alapján általános örökösök. A felperes ezt a végrendeletet, — amely az ő kereseti jogát kizárná, megtámadta és meg is támadhatta, mert ez nem új kereset, hanem az előterjesztett kereset tényalapjának a kiegészítése.

Nem akadályozza tehát a Pp. 494. §-a a felperest abban, hogy a végrendelet érvényességét ebben a perben vitathassa, mert

a végrendelet érvényességének kérdéséről függ, hogy van-e neki az ajándékozási szerződés megtámadására kereseti joga.

Ezek szerint tehát a per érdemben nem bírálható el anélkül, hogy a végrendelet érvénytelensége kérdésében felhozott okok tekintetében a tényállás meg ne állapíttassék. (C. I. 4799/1928. Pap, 1930. X. 9.)

76. Örökös hagyományos és megajándékozott fokozatos felelőssége az örökhagyó tartozásaiért. Felperes az örökhagyó által kifejezetten elismert követelését az egyik hagyományosal szemben érvényesíti. A Kúria elutasítja a keresetet mert:

jogszabály, hogy az örökhagyó tartozásáért az örökös felel a hagyatékkal a hitelezőknek. A más hagyatéki hitelező sérelmével kielégített hagyományos pedig csak az alaptalan gazdagodás visszatérítésének szabályai szerint annyiban felel a sérelmet szenvedett hitelezőnek, amennyiben a hitelező az örökös vagyonából kielégítést nem szerezhetett. Míg az örökhagyó által megajándékozott a hagyatéki hitelezővel szemben csak harmadsorban, vagyis akkor felelős, ha a hitelező követelése sem az örökösön, sem a hagyományoson be nem hajtható. (C. II. 1894/1930. Toth, 1930. X. 17.)

77. Telekkönyvi följegyzés eszmei hányadrész természetbeni meghatározására? Alperesek közjegyzői okiratba foglalt adásvételi szerződéssel szerezték meg a felperesi ingatlan eszmei hányadrészének telekkönyvi tulajdonjogát. A szerződés pontosan körülírja, hogy az alperesek tulajdonszerzése természetben az ingatlanak melyik részére vonatkozik. Felperes ezen az alapon megállapítási pert indít a vevők ellen a tulajdonjog természetbeni meghatározására s ennek keretében kereseti kérelmet terjeszt elő aziránt is, hogy a telekkönyvbe jegyeztessék be, miszerint az alperesek eszmei hányad szerint bekebelezett telekkönyvi tulajdona az ingatlanak csupán a szerződésben körülírt természetbeni részére vonatkozik. Ezt az utóbbi kérelmet azzal indokolja, hogy a telekkönyvi rendtartás 104. §-a csak példaszerűen sorolja fel a telekkönyvi feljegyzés eseteit és hogy a tulajdonjog korlátozásai kétségtelenül telekkönyvi feljegyzés tárgyát képezhetik. A Kúria elutasítja a keresetet; annak megállapítási részét azért, mert a közjegyzői okiratba foglalt szerződés, mint a telekkönyvi bejegyzés kiegészítő része, felperes jogállapotát kellőképpen biztosítja és nincs adat arra sem, hogy az alperesek az adásvételi szerződéstől eltérően az ingatlan többi

részére támasztának tulajdoni igényt; — a telekkönyvi feljegyzésre vonatkozó kereseti kérelmet pedig a következő okokból:

Igaz ugyan, hogy a Tkvi Rendtartás 104. §-a s kiegészítőleg a 23.000/1929. I. M. sz. rendelet 38. §-a a telekkönyvi feljegyzések eseteit nem kimerítően, hanem csak példaszerűen sorolja fel s hogy a tulajdonjog korlátozásai kétségtelenül feljegyzés tárgyai lehetnek, de csak olyan korlátozásai, amelyek a törvénnyel és a fennálló egyéb jogszabályokkal nem ellenkeznek. A kért feljegyzés azonban a Tkvi Rdts.-ba ütközik, mert az nem a tulajdonból folyó jogosítvány gyakorlásának korlátozására, hanem lényegileg arra vonatkozik, hogy az irányadó tényállás szerint a politikai hatóság engedélye hiányában a Tkvi Rdts. 56. §-ának megfelelően le nem jegyezhető s önálló telekkönyvi jószágtestként más telekkönyvbe át nem vezethető tulajdoni rész, a telekkönyvben testileg mégis elkülöníttessék. Ennek azonban a Tkvi Rdts. 55. §-a értelmében helye nincs, mert a jogi tekintetben egy egésznek tekintendő telekkönyvi jószágtestre vonatkozóan a tulajdonostársak tulajdonjoga csakis testileg osztatlanul, a tulajdoni résznek az egészhez viszonyított arányszámában való feltüntetésével jegyezhető be. (C. V. 1511/1929.)

78. Kötelesrészt sértő ajándék. A kötelesrész kiszámítása szempontjából az ajándékozott vagyontárgyakat az ajándékozáskor volt értékük szerint kell számításba venni.

Helyes a fellebbezési bíróságnak az az álláspontja, amely szerint már a B. alatti szerződéssel átruházottnak kell tekinteni, nemcsak azt a felét, amelyre az átadó szülők nyomban tulajdoni bekebelezést engedtek, hanem annak azt a másik felét is, amelyet e szerződés szavai szerint ugyancsak „haláluk esetére“ adták át, de amelyre egyuttal a tulajdonjog előjegyzését engedték meg. Ennek az előjegyzésnek célja ugyanis a szerződés szerint az volt, hogy a vagyontávevők a szóbanlevő felerészre a tulajdonjog bekebelezését csak a szülők halála után fizetendő 800 frt. kifizetése után kérhessék s éppen a tulajdonjog előjegyzésének megengedése, nemkülönben az a körülmény, hogy a szülők a szóbanlevő felerészre csupán a haszonélvezeti jogot tartották fenn, mutatja, hogy ennek a felerésznek átruházása is a valóságban már akkor megtörtént.

Alaptalan tehát a felperesnek azon a címen emelt felülvizsgálati panasza, hogy a fellebbezési bíróság az átadott vagyon felét nem az örökhagyó halálakor volt értéke szerint vette számításba. (C. I. 5028/1928.)

81. Közszerzeményi közösség. A közszerzemény jogi alapja nem a házasság jogi fennállása, hanem a házasság erkölcsi tartalmának megfelelő házassági együttélés. Ebből foly annak a jogszabálynak a hatálya, hogy a házassági életközösség megszakadása a különélés időpontjától kezdve megszünteti a szerzeményi közösséget.

A fellebbezési bíróság tényként megállapította és ez nincs is támadva, hogy a házaspár az életközösség 1911. évi megszakítása után az I. r. alperes Amerikába való vándorlása előtt kibékölttek.

E tényből okszerűleg foly, hogy a házaspár a kibékölés után a lakás kérdését — mivel az alperes Amerikába készült — úgy oldották meg, hogy mindenik a saját szüleinél lakott. Ezáltal a peresfelek a házassági életközösséget a kibékölés folyamánként az adott viszonyoknak megfelelően helyreállították és az alperes kivándorlásakor a közszerzemény szempontjából a peresfelek házassági együttélésben levőknek tekintendők.

A bírói gyakorlat szerint pedig a férjnek kenyérkereset céljából Amerikába vándorlása nem tekintendő a házassági életközösség megszakításának s ezért az a házastársak közötti szerzeményi közösséget nem szünteti meg.

A bírói gyakorlat kifejlesztette azonban azt a jogszabályt is, hogy a szerzeményi közösség megszűnik, ha az Amerikában távollevő férj felesége itthon ágyassági viszonyt folytat, mert ez a tény félreérthetetlenül kizárja a házasság jogi fennállása alatt is a házaspár szerzeményi közösségét.

Az alperes tehát jogosan vetette ellen, hogy a közszerzemény kiszámítása szempontjából nem a bontást kimondó ítélet jogerőségének napja, hanem a felperes házasságon kívüli viszonyának a megkezdése a döntő. (C. III. 8233/1929.)

196. **Dr. Kovaliczky Elek** sátoraljaújhelyi kir. közjegyző március elsejére állandó helyettes keres. Kézírtos ajánlatok eddigi működés, referenciák és fizetési igény megjelölésével közvetlenül nevezett közjegyzőhöz intézendők.

197. **Gyakorlott helyettes, perfect német,** Budapesten vagy vidéken kir. közjegyzőhelyettesi állást keres. Cim a kiadóban.

198. **Közjegyzőhelyettesnek** ajánlkozik mérsékelt igényekkel dr. Bodó Attila ügyvéd Debrecen, István-út 28.

199. **Közjegyzőhelyettesi állást** keres azonnali belépésre igen szerény igényekkel dr. Deák István nyug. kir. járásbíró, kir. közjegyzőhelyettes. Cim: Budapest II., Hunyady János-út 17. I. 16.

200. **Főleg dunántúli irodában** segédi állást keres 25 éves községi jegyzői gyakorlattal 55 éves, római katolikus nyug. detektívfelügyelő. Cim a kiadóban.